

Еш С.М., Эш С.Н., S. Esh
старший викладач кафедри фінансів
Рябуха О.Д., Рябуха А.Д., O. Rjbukha, студент
Київський національний університет харчових технологій

**Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств молочної галузі
в умовах кризи**

**Пути повышения конкурентоспособности предприятий
молочной отрасли в условиях кризиса**

Ways rise the competition of enterprise dairy field in condition crisis

Розглянуто шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємств молочної галузі в умовах кризи, обґрунтовано проблеми формування системи антикризового управління в умовах ринкової конкуренції в молочній галузі.

Рассмотрено пути повышения конкурентоспособности предприятий молочной отрасли в условиях кризиса, обобщены проблемы формирования системы антикризисного управления в условиях рыночной конкуренции в молочной отрасли.

Consider ways rise the competition of enterprise dairy field in condition crisis, problems of anti-crisis management system formation in the conditions of market competition in dairy field are grounded.

Сучасний стан і тенденції розвитку молочної галузі України вимагають адекватного сприйняття існуючих проблем, які потрібно вирішувати. Проблема зростання конкурентоспроможності підприємств молочного сектору АПК є однією з найбільш гострих та актуальних для всієї економіки України. Наші підприємства не готові до конкуренції як всередині країни так і на зовнішніх ринках. Наслідком кризових явищ в усьому АПК стала руйнація госпрозрахункових і міжгалузевих відносин. Ці процеси стали причиною розбалансованості виробництва молокопереробних підприємств на лінії виробництво-переробка молока. Так, в переважній більшості регіонів країни в одних районах малопотужні масло-і молокозаводи не могли виробити достатньої кількості продукції для населення, а в інших, де підприємства вимагали реконструкції, виробництво було призупинено.

Вирішення існуючих завдань у молокопродуктовому підкомплексі полягає в адаптації молокопереробних підприємств до ринкових умов господарювання, забезпечення їхньої конкурентоспроможності. В сучасних умовах господарювання, як свідчить практика, важко налагодити ритмічну

безперебійну роботу з виробництва окремих видів продукції, а також забезпечити належну маркетингову діяльність щодо її якості. Перспективним і результативним може бути створення інтегрованого молокопереробного виробництва з раціональним узгодженням усіх технологічних процесів – від виробництва і переробки до збуту. В найнестабільніші періоди розвитку економіки України основні функції виробництва і переробки продукції перебирали на себе невеликі переробні підприємства, на яких затрати на виробництво продукції перевищували грошові надходження від їх реалізації, а низька якість продукції та відсутність належних ринків збуту зумовлювала низьку конкурентоспроможність.

У кризових умовах оновлення основного капіталу майже не відбувається, що призводить до значного зниження виробничих потужностей внаслідок старіння обладнання. Для налагодження ефективнішої роботи молокопереробної галузі необхідно перебудувати економічні відносини на основі результативної маркетингової діяльності підприємств. На сьогодні відбувається пожвавлення діяльності на вітчизняному ринку, де провідні позиції займають близько десяти молокозаводів-монополістів, які виробляють більше половини молокопродукції. Порівняння сучасного рівня розвитку молокопереробних підприємств дає можливість стверджувати, що великі підприємства значно ефективніше здійснюють свою діяльність. Це дає змогу закуповувати молокопродукцію за більш високими цінами і забезпечує невеликі підприємства постійними зв'язками зі своїми товаровиробниками. Стан таких підприємств в організаційно-економічних відносинах виробництво-переробка є основним перспективним резервом підвищення ефективності та конкурентоспроможності. У 2012 році, порівняно з 2011, збільшено обсяги виробництва більшості видів молочної продукції, зокрема молока обробленого рідкого – на 6 %, в тому числі молока для дитячого харчування – на 4,1 %, масла вершкового – на 15,7 %, продуктів кисломолочних – на 3,6 %. Натомість зменшилися обсяги виробництва сирів жирних – на 7,6 % та сирів сичужних – на 11,1 % [1].

Важливою умовою ефективного розвитку молокопереробних підприємств України є розширення інвестування інноваційних процесів та удосконалення інвестиційної політики держави. Однак слід визнати, що нині процес інвестиційного забезпечення як всього АПК, так і молочної галузі, знаходиться у стані затяжної кризи (лише 8-10 % для АПК). Реформи в аграрному секторі просуваються повільно і неефективно, одна з причин – неспроможність Уряду виробити і втілити дієву стратегію реформ, спрямовану на забезпечення тривалої ефективної молочної галузі та підвищення її конкурентоздатності. За оцінками фахівців Міністерства аграрної економіки України, загальна потреба в інвестиціях у сільське господарство та інші галузі АПК перевищує суму, еквівалентну 35 млрд. дол. Доцільно виділити окремі заходи направлені на

підвищення конкурентоспроможності молочної галузі, серед яких важливими є розробка програми реформування галузі та переоснащення підприємств, підвищення рівня технічного забезпечення та адаптування молокопродуктів до вимог законодавства ЄС з гігієни та якості, впровадження новітніх технологій.

У Державній програмі активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки передбачається стимулювання вітчизняних товаровиробників до впровадження інноваційних технологій при реалізації загальнонаціональних інвестиційних проектів у тваринництві (будівництво молочно-товарних ферм, відгодівельних комплексів тощо). Також передбачається забезпечити будівництво та реконструкцію 140 тваринницьких комплексів, і відповідно, збільшити виробництво молока на 3,5 % [2].

Молочний підкомплекс відіграє значну роль в економіці України і вирішенні проблеми забезпечення її населення молокопродуктами. Враховуючи скрутний фінансовий стан більшості молокопереробних підприємств, у сучасних умовах для збереження конкурентоспроможності доцільним є залучення іноземних інвестицій.

Список літератури:

1. Моніторинг розвитку ринку молока та молочних продуктів України (VII випуск) // Спілка молочних підприємств України. – Київ, 2012. – 122 с.
2. Панорама аграрного сектора України / Міністерство аграрної політики та продовольства України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.minagro.gov.ua